

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ	
ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	
Издаващ №	дата 201 г.
Входящ № 846	дата 25.09.2016 г.
София, Институт за исторически изследвания при БАН	
тел.: 02/ 979 29 98 ; факс: 02/ 870 21 91	

СТАНОВИЩЕ

ОТ ПРОФ. Д-Р ЙОРДАНКА ГЕШЕВА, ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРИ БАН
ЗА ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ГЛ. АС. Д-Р КОНСТАНТИН ГОЛЕВ, УЧАСТНИК В КОНКУРСА ЗА ДОЦЕНТ ПО
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 2.2. ИСТОРИЯ И АРХЕОЛОГИЯ, НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ
„ДОКУМЕНТАЛИСТИКА, АРХИВИСТИКА, ПАЛЕОГРАФИКА, ВКЛЮЧИТЕЛНО ИСТОРИОГРАФИЯ И
ИЗВОРОЗНАНИЕ“ ЗА НУЖДИТЕ НА СЕКЦИЯ „ПОМОЩНИ ИСТОРИЧЕСКИ НАУКИ И
ИНФОРМАТИКА“, ПУБЛИКУВАН В ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК, БР. 55 ОТ 16.06.2026 Г.

Гл. ас. д-р Константин Голев е единствен кандидат в обявления в „Държавен вестник“, бр. 55 от 16.06.2026 г. конкурс за академичната длъжност доцент. Кандидатът е бакалавър по архивистика и магистър по история и по архивистика на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, а през 2013 г. защитава дисертация и става доктор по история отново на Софийския университет. От 2020 г. е главен асистент в Института за исторически изследвания при БАН. Стипендиант по програма Еразъм на университети в Атина, Солун, Сегед, Истанбул и др. Участник в повече от 50 конференции, кръгли маси и други научни форуми у нас и в чужбина, прецизно описани и представени в приложената документация по конкурса. Монографията, с която кандидатът се явява в конкурса, носи заглавието „Евразийските номади в преломни времена. Кумано-кипчаки и монголи във водовъртежа на тринадесетото столетие“, отпечатана от Академично издателство „Проф. Марин Дринов“ през 2026 г., 412 стр. За конкурса д-р Голев представя и два сборника със спомени на участници във Втората световна война (Ехо от войната), както и един сборник от конференция, където той е съставител заедно с други колеги, а също и 21 авторски статии и студии, една от тях в съавторство. 12 от студиите и статиите са отпечатани на руски и английски език в различни чуждестранни рецензирани списания и сборници. Попълнената наукометрична таблица, както и приложените списъци с публикации и цитирания отговарят на изискванията и отразяват активна научна дейност. Отбелязаните повече от 87 цитирания за последните десетина години показват, че авторът е забелязан от научната общност и то не само в България, но и в чужбина.

Монографията „Евразийските номади в преломни времена...“ е оригинално замислена и добре осъществена. Структурирана е по следния начин: започва с въведение, към което могат да си причислят транслитерация и обяснения за географските наименования; следват пет основни глави, разработени в параграфи и подпараграфи. Заключителните страници, в които фактически не е направено обобщение, а са представени размишления, които не са намерили място в изследването, поставят въпроса за идола на Чингиз хан, за преломите и разломите на XIII-тото столетие. Книгата завършва със списък на съкращенията и с много подробна библиография.

При разработката на монографията д-р Константин Голев показва една изключително сериозна библиографска осведоменост. В книгата са включени голямо количество извори и огромна литература на няколко езика. Това означава, че д-р Голев всестранно е огледал и осмислил проблемите, които разглежда, запознал се с всичко излязло до сега и докосващо по някакъв начин неговите изследователски интереси. Друго достойнство на книгата – умело боравене с извори и с литература, солидна аргументация, внимателно осмисляне на всяка теза; смело навлизане в съпределни области. Много богата историографска справка и много добро историографско представяне на литературата, главно чуждестранната. Макар като тема и заглавие на книгата да изглежда, че проблемите са далеч от българската история, всъщност има доста добре уловени и представени връзки и зависимости с българската средновековна държава, царе и управляващи в този така динамичен 13 век.

В предговора на монографията д-р Голев показва трудностите, които е срещнал в процеса на разработване на проблемите и при събиране, подреждане и осмисляне на цялостния текст. Проблеми, породени при писане на чужд език за чуждестранните автори и читатели, където знанията и информацията са различни от тези при българския читател. И проблеми при писане за българския читател, където познанията по разглежданите въпроси са в друго направление. А в случая трябва да бъде посочено, че д-р Голев в последните няколко години представя своите изследвания по-скоро на чуждестранните автори и читатели (главно на английски и руски език). И тъй като д-р Голев държи да представи своите проучвания както на българския, така и на чуждестранния изследовател и читател, то някои от студиите и статиите, които е подготвял в последните десетина години са публикувани както на български, така на английски или на руски език. Това е прецизно е показано и в списъка на автора с публикации.

Първата глава е посветена на изворите, терминологията и историографията, с акцент върху по-съвременните изследвания. И тъй като д-р Голев работи към секция Помощни исторически науки и информатика, то съвсем естествено акцентира върху изворите, основните от които представя компетентно (с. 92-113). Безспорно първостепенно значение заемат писмените извори, най-вече тези с наративен характер. Според автора много богати на разнообразна информация за куманокипчаките и монголите са летописите на Киевска Рус, на които той отделя особено място. Руските извори са послужили в доста голяма степен за основа при написването на втора глава. За тази глава много информация е почерпена и от персийската историография. Информация от персийската средновековна историография е използвана и при написването на втора, трета и четвърта глава. При разработването на книгата сериозно място заемат източници от латински, арабски, арменски, грузински произход, както и различни материали с далекоизточен произход и др. Специално внимание д-р Голев обръща на историографските тенденции в изследванията

за кумано-кипчаки и монголи. Добре обоснована и представена е методологията на изследването.

Втората глава, носеща интригуващото заглавие „Екология на войната...“, разглежда сезонните кампании на кумано-кипчаките в Източна Европа и в Централна Азия. Направен е сравнителен анализ на кампаниите, добре обосновани са изводите на автора. В края на тази глава е поместена таблица на сезонната активност на куманите, при контактите им с руските княжества по години, започващи от 1061 г. и завършващи чак към 1245-1252 г. Третата глава се фокусира върху куманските бежанци, преминаването на монголската армия през България и края на т.нар. куманска „българофилия“. Авторът взема отношение и по въпроси, смятани за част от българската история. Голев разглежда куманските бежански вълни от 1237 и 1224 г., както и преминаването на монголската армия през българските земи през 1242 г. Четвъртата глава анализира етоса, дисциплината и бойния дух в монголската военна култура. По интересен начин са представени въпросите за психологическите нагласи и бойния стрес в армията, поведението на воюващите, уставите в армията на завоевателите; дисциплината и плячката. В пета глава специално внимание е отделено на проблема за вътрешномонголската дипломация и политическата употреба на обвиненията във вешерство в двора на монголския пълководец Хулагу хан (внук на Чингиз хан) по време на разпада на империята. Така възприетата структура позволява едновременно тематична обособеност на отделните части и в същото време предполага тяхното обвързване и обединяване в една по-широка интерпретативна група. Всяка глава разглежда отделни специфични въпроси, обект по-скоро на международната историческа наука, но безспорно представляваща интерес и за българския читател, тъй като в крайна сметка много от разглежданите проблеми опират или се свързват и с нашата история.

Формално погледнато книгата излиза извън рамките на традиционната структура, организация на материала и разработка. По същество това са 4 отделни изследвания (теми), които обаче погледнато като цяло придобиват характер на интересно поднесено четиво, в което отделните проблеми се „търсят“ и допълват. Избраният от автора подход е да бъдат изследвани няколко определени аспекта от този ключов за историята на Евразия период, вместо да се представя строго хронологично изграден наратив на драматичното XIII столетие.

Приятно впечатление за добре свършена работа създават и връзките, които д-р Голев прави с някои съпределни науки – например използване на резултати от археологически изследвания като доказателствен материал, резултати от географски знания, климат и климатични промени, топонимия и др. Специално обяснени са методите на изследване, които авторът използва.

Методите на работа са подбрани съобразно спецификите на проблематиката: сравнителен и критически анализ, историческа антропология, текстологичен анализ, холистичен метод и др.

Специално подчертавам атрактивните, но точни заглавия на отделните глави и на някои от параграфите, които всъщност дават една предварителна интригуваща идея какво трябва да очаква читателят. Бих подчертала още нещо – целенасочено търсени терминологични уточнения и предложения за нови понятия – това е нещо, което малцина млади автори си позволяват да направят. В случая гл. ас. д-р К. Голев смело дава терминологични предложения и уточнения и аргументирано ги защитава.

Анализът на материала и изводите са логични и добре обвързани. В многобройните бележки под линия освен богата литература има и доста добри разяснения и корекции, обяснителни бележки. Като положителен факт искам да отбележа, че всяка глава завършва с изводи или със заключение, което дава възможност на автора да направи оценка на разглеждания материал, да обобщи резултатите, до които е достигнал, да изрази несъгласие или предпочитание с концепции на други автори.

Показаните от д-р Голев автоприноси са добре определени и отговарят на съдържанието на монографията, на студиите и статиите, предложени за оценяване.

В заключение: Като давам висока оценка на монографията, на студиите и статиите, както и на участието на гл. ас. д-р Константин В. Голев в различни научни прояви, смятам, че той отговаря на всички изисквания да бъде избран на академичната длъжност доцент по обявения в Държавен вестник, бр. 55/2026 г. конкурс по искане на секция Помощни исторически науки и информатика към Института за исторически изследвания при БАН, за което и аз ще гласувам.

София, 23 септември 2026 г.

Автор:

проф. д-р Й. Гешева